

Asia: VN/5904/2019

Luonnos Suomen arktisen politiikan strategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aalto-yliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua tässä koko Suomen kannalta tärkeässä asiassa.

Strategian mukaan koko Suomi on arktinen maa. Suomen arktiset intressit ja arktinen osaaminen koskettavat koko maata ja toisaalta koko Suomen arktisuus tukee ja vahvistaa Suomen kansainvälistä arktista maakuvaa kansainvälisissä yhteyksissä. Strategiassa todetaan edelleen, että Lapin maakunnalla on erityinen merkitys, kun puhutaan Suomen arktisesta alueesta maantieteellisesti (s. 3). Aalto-yliopiston mielestä nämä lähtökohdat sopivat kansalliselle strategialle oikein hyvin: toisaalta korostetaan arktista osaamista ja haasteita koko Suomessa ja toisaalta otetaan huomioon Lapin erityisasema, mukaan lukien alkuperäiskansojen oikeudet.

Suomen arktisen politiikan strategiassa on neljä painopistealuetta: (1) ilmastonmuutos (hillintä ja sopeutuminen), (2) asukkaat (hyvinvoinnin edistäminen ja alkuperäiskansojen oikeudet), (3) osaaminen (elinkeinot ja huippuluokan tutkimus), sekä (4) infrastruktuuri ja logistiikka. Nämä painopistealueet ovat hyviä. On hienoa, että huippuluokan tutkimus on nostettu yhdeksi strategian painopistealueeksi.

Strategian tavoitteet ilmastonmuutokseen liittyen ovat yhteneviä Aalto-yliopiston strategian kanssa. Ilmastonmuutosta tulee pyrkiä hillitsemään kehittämällä energiantuotantoa, infrastruktuuria, liikennettä ja yleensä resurssien tehokasta käyttöä. Kestävään kehitykseen liittyy myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Strategia tunnistaa aivan oikein, että Suomen arktinen osaaminen on laajaa ja että sitä on laajasti eri puolella Suomea (s. 21). Tämä näkyy myös tavoitetilan ja toimenpiteiden kuvauksissa (s. 26), joissa mainitaan, että Suomen asemaa ja vetovoimaa kansainvälisenä arktisena huippuosaajana

vahvistetaan panostamalla koulutukseen ja tutkimukseen, ja että korkeakoulut ja tutkimuslaitokset tekevät korkeatasoista tutkimusta arktiseen alueeseen ja arktisuuteen liittyen. Näihin havaintoihin ja tavoitteisiin verrattuna on kuitenkin yllättävää, että strategia mainitsee nimeltä vain Lapin yliopiston ja tutkimusinfrastruktuureista vain Sodankylän tutkimuskeskuksen. Myös muita arktiseen tutkimukseen keskittyviä yksiköitä ja infrastruktuureja, kuten Aalto-yliopiston jääkoeallas, voisi mainita. Jos strategian tavoitteena on huippuluokan arktinen tutkimus (painopistealue 3), ei tutkimuksen toteutuspaikalla saa olla merkitystä; huippuluokan tutkimuksen määrittää tutkimuksen laatu. Suomalaisesta arktisesta tutkimuksesta saa kokonaiskuvan esimerkiksi Suomen Akatemian ARKTIKO ohjelman (2014-2020) ja Business Finlandin Aktiset meret -ohjelman (2014-2017) hankkeiden kautta.

Suomen arktisen toiminnan laajuus ja kansainvälisyys tulevat erinomaisesti esiin neljännen painopistealueen kuvauksessa (s. 28-31). Samalla kun Suomi kehittää liikenteen eurooppalaisia ydinverkkoja ja pyrkii ulottamaan niitä pohjoiseen, Suomi huolehtii digitaalisten palveluiden saatavuudesta arktisilla alueilla, edistää arktisen alueen merenkulun turvallisuutta IMO:n yhteydessä, suunnittelee suomalaisen jäänmurtajakaluston uusimista, sekä huolehtii suomalaisen talvimerenkulun erityisosaamisesta. Aalto-yliopiston mielestä on erittäin tärkeää, että sekä kehitetään uusia, pohjoiseen sopivia ratkaisuja, että vahvistetaan niitä aloja, joilla Suomi jo on kansainvälisesti vahva. Ilmastonmuutos lisää kansainvälistä kiinnostusta arktisia alueita kohtaan. Esimerkiksi arktinen merenkulku sekä tuulipuistojen ja satamien rakentaminen tulevat kiihtymään jääolosuhteiden keventyessä. Arktisessa meritekniikassa suomalaisilla on pitkät perinteet ja mahdollisuus kestäväen kehityksen edistämiseen. Tässä kaikessa tutkimus ja opetus ovat keskeisessä roolissa, ilman pitkäjänteistä tutkimusta emme säily kansainvälisellä huipulla.

Saaristo Antti
Aalto-yliopisto